

ZAPISNIK

sa 6. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, održane 15. jula 2021. godine

Sjednica je počela u 9 časova i 10 minuta.

Sjednici je predsjedavao Branimir Gvozdenović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Danilo Šaranović, Simonida Kordić, Danijela Đurović, Predrag Sekulić, Daliborka Pejović, Jevto Eraković, Amer Smailović i Fatmir Gjeka.

Sjednici nisu prisustvovali članovi Odbora: Suada Zoronjić i Branko Radulović.

U svojstvu zamjene člana, umjesto poslanika Dragana Krapovića i Maje Vukićević, sjednici su prisustvovali poslanici Tamara Vujović i Dragan Bojović.

Sjednici su prisustvovali Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa Evropskom unijom i Andrej Orlandić, načelnik Odsjeka za sektorske politike EU u Kancelariji za evropske integracije.

Sjednici su prisustvovali i sekretarka Odbora Marija Maraš i saradnici u Sekretarijatu Odbora Marija Milošević i Luka Pejović.

Sjednica je bila otvorena za javnost i emitovana na youtube kanalu Skupštine Crne Gore i Parlamentarnom kanalu Radio Televizije Crne Gore.

Šestu sjednicu Odbora za evropske integracije otvorio je predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović.

Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predsjedavajući je predložio sljedeći

DNEVNI RED :

1. Dvadeset osmi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, za period oktobar – decembar 2020. godine;
2. Trinaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, za period januar – jun 2020. godine;
3. Četrnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, za period jul – decembar 2020. godine;
4. Razno.

Dnevni red je usvojen glasovima svih prisutnih članova.

Prije razmatranja izvještaja na dnevnom redu, predsjednik Odbora upoznao je članove Odbora sa nekoliko informacija o realizovanim i planiranim aktivnostima Odbora. Prvo, obavijestio ih je da će, kao materijal za narednu sjednicu, članovima Odbora biti dostavljeni sljedeći dokumenti: Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021- 2023, Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2020-2022 za 2020. godinu, Informacija o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2020. godinu, kao i informativni pregledi Sekretarijata Odbora o ovim dokumentima. Dalje, Gvozdenović je članovima predstavio novinu u komunikaciji i koordinaciji u vezi sa pripremom za sjednicu, koja se odnosi na slanje dodatnih pitanja glavnoj pregovaračici neposredno pred sjednicu, uz molbu da do početka sjednice Odboru dostavi napismeno kratke odgovore na njih, a sve u cilju efikasnosti rada na samoj sjednici.

Konačno, predsjednik Odbora informisao je članove o zahtjevu koji je uputio Istraživačkom centru Skupštine Crne Gore, za izradu istraživačkog rada na temu harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, uz napomenu da će Sekretarijat svim članovima dostaviti navedeno istraživanje. Predsjednik Odbora je informisao članove i o tome da Sekretarijat priprema obimnu informaciju o pitanju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva i pravne tekovine Evropske unije i funkcionisanju parlamentarnih odbora za evropske poslove na nivou država članica EU. Gvozdenović je još jednom skrenuo pažnju na važnost pitanja harmonizacije zakonodavstva i istakao nekoliko statističkih podataka: od 74 predloga zakona podnijetih u aktuelnom sazivu Skupštine, 35 je podnijela Vlada, a 39 poslanici; od 35 predloga Vlade, 25 sadrži a 11 ne sadrži tabelu usklađenosti; što se tiče 39 predloga zakona poslanika, nijedan ne sadrži tabelu usklađenosti.

Nakon što je predstavio strukturu izvještaja sa dnevnog reda, predsjedavajući je predložio da se rasprava o predloženim dokumentima objedini. Članovi Odbora su se saglasili da se rasprava po tačkama dnevnog reda 1, 2 i 3 objedini.

TAČKA 1, 2, 3

DVADESET OSMI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EU, ZA PERIOD OKTOBAR – DECEMBAR 2020. GODINE

TRINAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EU, ZA PERIOD JANUAR – JUN 2020. GODINE

ČETRINAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EU, ZA PERIOD JUL – DECEMBAR 2020. GODINE

Predsjedavajući je zamolio glavnu pregovaračicu Zorku Kordić da da osvrt na predložene dokumente, vodeći računa o tome da su članovi Odbora upoznati sa izvještajima i da imaju rezimee datih dokumenata. Dodatno je zamolio pregovaračicu da se fokusira i na sljedeća dodatna pitanja: kakva je ocjena dinamike pregovaračkog procesa u 2020. godini; kakav je

plan za intenziviranje procesa (šta su glavne prepreke, koji je minimalni uslov za napredak u skladu sa novom metodologijom, te kako će se, u skladu sa novom metodologijom, zatvarati dodatna poglavlja); status formiranja pregovaračke strukture (kakvo je stanje vezano za imenovanje šefova radnih grupa; da li ima ili će biti izmjena u sastavu radnih grupa i da li će se donositi nove odluke o obrazovanju radnih grupa; da li će pregovaračka struktura biti formirana prema klasterima); kakvi su utisci sa prve političke međuvladine konferencije i koji su konkretni zadaci za Crnu Goru; i šta se očekuje od slovenačkog predsjedavanja Savjetu EU.

Glavna pregovaračica Zorka Kordić istakla je da je proces pristupanja Crne Gore EU u 2020. godini bio obilježen specifičnim načinom rada institucija u uslovima pandemije Covid-19. Ocjenjujući dinamiku pregovaračkog procesa, Kordić je istakla da ona nije zaustavljena, ističući u tom smislu otvaranje pregovaračkog poglavlja 8 – Konkurencija, što je naručito značajno iz perspektive šireg sagledavanja dinamike pregovora i primjene nove metodologije proširenja EU. Od konkretnih rezultata u 2020. godini, Kordić je istakla donošenje strateških dokumenata, prije svega Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2020-2022 i Izvještaja o realizaciji Programa pristupanja za 2019. godinu, ali i drugih dokumenata za ispunjavanje obaveza po pregovaračkim poglavljima. Takođe, Kordić je istakla da su donijeti i zakonski i podzakonski akti kojima se ispunjavanju mjerila u okviru specifičnih poglavlja, a posebno je istakla akte vezane za ispunjavanje mjerila u okviru poglavlja 23 i 24: Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola, Zakon o alternativnom rješavanju sporova, Zakon o medijima, Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka.

Po riječima glavne pregovaračice, u aktuelnom trenutku primjene nove metodologije važno je da Crna Gora aktivno učestvuje u programima međunarodne saradnje, pa je tako istakla donošenje Nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma i informisala članove Odbora da je stupio na snagu Sporazum o statusu između Crne Gore i Evropske unije o aktivnostima koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu u Crnoj Gori (Frontex). Govoreći o Instrumentu pretpristupne podrške EU (IPA), Kordić je kazala je da je izrađena jedinstvena lista infrastrukturnih projekata, koji će biti finansirani iz Zapadno-balkanskog investicijskog okvira, a koji po određenoj metodologiji moraju zadovoljavati kriterijume zrelosti projekata. Takođe, upoznala je članove Odbora sa održanim sastancima odbora za stabilizaciju i pridruživanje i sektorskih pododbora.

Što se tiče plana za intenziviranje procesa i prepreka u primjeni nove metodologije, Kordić je kazala da je Crna Gora u jedinstvenoj poziciji u odnosu na druge kandidate za članstvo i da joj zato klstersko pregovaranje manje odgovara, odnosno nije primarno važan benefit primjene nove metodologije, već je to za Crnu Goru snažnije političko upravljanje procesom pristupanja. Zbog toga, kazala je da nije bilo potrebno žuriti za drastičnom promjenom pregovaračke strukture, dok se ne definiše na koji način će se na Crnu Goru primjenjivati nova metodologija proširenja. Govoreći o pregovaračkoj strukturi, Kordić je podsjetila na formiranje novog Savjeta za vladavinu prava, kao najvažnijeg dijela strukture, nakon čega se krenulo sa izmjenama u sastavu radnih grupa.

Radne grupe za poglavlja 23 i 24 su u potpunosti i formalno koncipirane u novom sastavu, a imenovanje članova je bilo vođeno principom uključenosti svih relevantnih aktera. U narednom periodu, one će imati jasne zadatke - izradu procjene stanja u ispunjavanju privremenih mjerila i izradu Dinamičkog plana ključnih aktivnosti do kraja 2021. godine.

Težište nove metodologije proširenja EU, mišljenja je Kordić, treba preusmjeriti na ispunjavanje preostalih privremenih mjerila u oblasti vladavine prava, vodeći računa o značaju političke dimenzije procesa i potrebi svih država članica EU da budu uključene u vidljivost postignutih rezultata. Od ukupno 33 radne grupe, Kordić je kazala da još uvijek nije formirana jedino radna grupa za poglavlje 13 - Ribarstvo. Što se tiče statusa pregovaračke grupe, cilj je da se olakša rad glavnog pregovarača u smislu koordinacije cjelokupnog procesa, pa je u tom smislu Kordić informisala članove Odbora o šest novih koordinatora u odnosu na klastere.

Na kraju, glavna pregovaračica se osvrnula i na političku međuvladinu konferenciju između Crne Gore i EU, održanu 22. juna. Ona je istakla da su se na konferenciji čule političke ocjene u odnosu na usvojena pravila o primjeni nove metodologije i na *non - paper* Evropske komisije za oblast vladavine prava. Od konkretnih komentara sa konferencije, Kordić je istakla najavu Češke da će u okviru svog predsjedavanja otvoriti debatu o datumu prijema novih članova Evropske unije. Kada je riječ o slovenačkom predsjedavanju, Kordić je istakla da se u oktobru očekuje Samit zemalja Zapadnog Balkana i EU, što će biti još jedna prilika za reafirmisanje posvećenosti Crne Gore EU i njenih postignutih rezultata u procesu pristupanja. Glavna pregovaračica je posebno istakla projekte za zelenu agendu, uz očekivanje da se što više projekata nađe na pomenutoj jedinstvenoj listi projekata.

Predsjednik Odbora Gvozdenović zahvalio je glavnoj pregovaračici na uvodnom izlaganju, uz napomenu da članovi Odbora dobiju odgovore i u pisanoj formi, kako je traženo. Potom je uslijedila rasprava.

Prvi za riječ javio se poslanik *Jevto Eraković*. Zahvalio je pregovaračici na objektivnom sagledavanju stanja u pristupnim pregovorima, ističući zadovoljstvo zbog navoda da su otvorena sva poglavlja, te da Crna Gora ostaje apsolutni lider u procesu evropskih integracija. Po njegovim riječima, nije dovoljno samo da postoji inicijativa sa evropskih adresa za dalji napredak, već Crna Gora mora da pokaže volju da se ispune sve obaveze koje se od nje očekuju. Eraković je komentarisao kašnjenje u pogledu imenovanja članova radnih grupa kao neprincipijelno, te istakao da u Odboru za sveobuhvatnu reformu nema članova opozicije, što, kako je kazao, ne može biti dobro za dalju reformu izbornog zakonodavstva. Imao je dva pitanja za glavnu pregovaračicu: kakav je njen stav o mogućem uticaju izjava pojedinih crnogorskih zvaničnika o negiranju genocida u Srebrenici na proces pregovora sa EU i da li se očekuje proširivanje sastava radnih grupa, posebno iz redova predstavnika nevladinog sektora.

U svom odgovoru Kordić je kazala da je cilj pregovaračkog tima da se sve do sada ostvareno valorizuje na odgovarajući način, te da se znanje i vještine administracije iskoriste i stave u funkciju i u ovoj fazi većeg političkog interesovanja država članica EU u okviru procesa.

Izborna reforma će sigurno biti praćena od strane Evropske komisije, kao i ostala osjetljiva pitanja koja zahtijevaju dijalog, a odnose se na obezbjeđivanje sveobuhvatne vladavine prava. Usvajanje Rezolucije o Srebrenici je značajno doprinijelo poziciji Crne Gore na međuvladinoj konferenciji, jer je proces evropskih integracija proces svih aktera, ali i odgovornost svih aktera u pogledu usklađivanja sa sistemom vrijednosti Evropske unije. Što se proširenja sastava radnih grupa tiče, Kordić je naglasila da glavni pregovarač ima mogućnost da u njih uključi bilo koju organizaciju koja može dati doprinos rješavanju određenog pitanja.

Članicu Odbora *Daliborka Pejović* interesovalo je da li je izjava premijera Zdravka Krivokapića o 2023. godini kao mogućoj godini učlanjenja Crne Gore u EU opravdana, s obzirom na sve zadatke i obaveze koje se od nje očekuju. Zanimalo je i da li se prihvatanje nove metodologije može smatrati kolateralnom štetom za Crnu Goru, budući da postoje razmišljanja da je klusterski pristup pregovora zapravo spojio Srbiju i Crnu Goru i da će se njima Evropska komisija baviti kao posebnim klasterom, eliminišući dosadašnji napredak Crne Gore. Pejović je upitala i da li Crna Gora ima kapaciteta da se izbori za projekte u okviru IPA III programa. I konačno, ona je kazala da je nova metodologija potvrdila poruku da prioritet predstavljaju poglavlja 23 i 24, i u tom smislu pitala da li je 2024. godina realni vremenski okvir za novo proširenje EU, kako je najavio komesar Varhelji.

Govoreći o realističnosti datuma, Kordić je kazala da je kraj 2023. godine postavljen kao rok do kog crnogorska administracija svu pravnu tekovinu Evropske unije treba da prenese u nacionalno zakonodavstvo i da obezbijedi da institucije imaju kapacitete za implementaciju ovog normativnog okvira. Vlada Crne Gore je radila na pripremi okvirne mape puta za ciljeve koji se u ovom smislu trebaju ostvariti u odnosu na prioritete predsjedavanja Savjetu EU. Sva otvorena pregovaračka poglavlja Crnu Goru čine jedinstvenom u pregovaračkom procesu, a dodatno, u pogledu dinamike, Crnu Goru od Srbije razdvaja principijelni odnos Crne Gore prema Zajedničkoj spoljnoj i bezbjednosnoj politici Evropske unije, odnosno stopostotna usklađenost od početka pregovora.

Poslanica *Tamara Vujović*, koja je sjednici Odbora prisustvovala u svojstvu zamjene člana, istakla je da ponavljanje preporuka Evropske komisije u određenim oblastima govori da u prethodnom periodu ipak nije postojala politička volja da se postupa po svim zahtjevima EU, iako je otvaranje svih poglavlja za pohvalu. Dodala je i da su, za razliku od prošlog saziva, diplomatske aktivnosti očigledno u fokusu aktuelne vlasti, u cilju afirmacije postignutih rezultata. Vujović je pitala glavnu pregovaračicu za mogućnost političkog veta neke od država članica EU, u skladu sa novom metodologijom, te da li je namjera programa regionalne saradnje, poput malog Šengena, RCC i RYCO, da države kandidate stave u predvorje Unije na duži period.

U svom odgovoru, Kordić je naglasila da je administracija naporno radila na ispunjavanju obaveza sa evropske agende. Što se tiče diplomatskih aktivnosti, važna je saradnja Skupštine sa nacionalnim parlamentima EU, kako bi se narativ o procesu integracija približio građanima. Što se tiče inicijativa u okviru regionalne saradnje, Kordić je pomenula predlog

platforme u okviru Regionalnog savjeta za saradnju (RCC), inicirane od strane civilnog sektora iz regiona, koja se odnosi na uključivanje akademske zajednice i organizacija civilnog društva u debatu na Konferenciji o budućnosti Evrope. Što se tiče političkog veta država članica, Kordić je kazala da mehanizam uslovljanja postoji, ali da to da li će biti pokrenut zavisi od država članica, jer one su te koje o politici proširenja EU odlučuju konsenzusom. Za Crnu Goru je važno potenciranje principa regate i da koristi sve mehanizme kako bi ostvarila svoj geopolitički cilj – članstvo u EU.

Članica Odbora *Danijela Đurović* je kazala da je pregovarački proces koji Crna Gora vodi već devet godina najduži do sada; nova metodologija je prihvaćena prije više od godinu dana, ali se i dalje govori o pitanjima vladavine prava kao glavnom prioritetu, što, prema njenom mišljenju, ukazuje na to da je upravo nedostatak rezultata u okviru poglavlja 23 i 24 i razlog tako dugotrajnog pregovaranja. Đurović je pitala koliko se u okviru pregovora govori o teritorijalnim granicama Crne Gore, s obzirom na to da su pitanja razgraničenja sa Republikom Hrvatskom i Kosovom i dalje otvorena.

Kordić je kazala da se pitanje teritorijalnog razgraničenja rijetko pominje u kontekstu pregovora sa EU i mehanizama uslovljavanja, a kao razlog tome Kordić je navela tradicionalno stabilnu poziciju Crne Gore u regionu, od samog početka pregovora.

Nakon što nije više bilo prijavljenih za raspravu, predsjednik Odbora zahvalio je glavnoj pregovaračici na dijalogu i opširnim informacijama.

Potom je stavio na glasanje razmatrana dokumenta. Članovi Odbora su glasovima svih prisutnih članova (11 „ZA“) usvojili: Dvadeset osmi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, za period oktobar – decembar 2020. godine; Trinaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, za period januar – jun 2020. godine; i Četrnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u EU, za period jul – decembar 2020. godine.

Na osnovu prethodne rasprave i glasanja, predsjednik Odbora je članovima Odbora predložio sljedeće zaključke:

- Odbor je glasovima svih prisutnih poslanika podržao Dvadeset osmi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju.
- Odbor je glasovima svih prisutnih poslanika prihvatio Trinaesti i Četrnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar – jun i jul – decembar 2020. godine.
- Odbor će dostaviti Skupštini na upoznavanje Trinaesti i Četrnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar – jun i jul – decembar 2020. godine.

TAČKA 4

RAZNO

U okviru ove tačke dnevnog reda, predsjednik Odbora je informisao članove da je Odbor dobio poziv za sastanak predsjednika odbora za evropske poslove država članica EU (COSAC), koje će biti organizovano u virtuelnom formatu u okviru predsjedavanja Slovenije, u ponedjeljak, 19. jula 2021. godine. Na ovom tipu sastanaka COSAC-a učestvuju po dva člana Odbora. Pošto nije bilo zainteresovanih članova, predloženo je da se zainteresovani član naknadno javi Sekretarijatu Odbora i informiše o učešću na sastanku.

Gvozdenović je informisao članove Odbora i da je od posljednje sjednice održano je i plenarno zasjedanje COSAC-a u okviru portugalskog predsjedavanja Savjetu EU, kao i sastanak COSAP-a u okviru predsjedavanja Bosne i Hercegovine inicijativi, na kojima je učestvovala delegacija Odbora, te da će zabilješke sa sastanaka biti dostavljene svim članovima Odbora.

S obzirom na to da nije bilo komentara na zapisnike, predsjednik Odbora je konstatovao da su usvojeni zapisnici sa 3. i 4. sjednice Odbora.

Nakon što nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjednik Odbora je zaključio sjednicu.

Sjednica je zaključena u 10 sati i 50 minuta.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Branimir Gvozdenović